NORAKSTS
Lieta Nr.A42203105
Lieta Nr.AA 43-571-07/17

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2007.gada 11.jūnijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja I.Amona,
tiesneses S.Kanenberga un U.Mihailova

piedaloties pieteicējai *V.S.*, atbildētāja Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Tieslietu ministrijas pārstāvei Zitai Studentei un tulkam Ilonai Jevstropovai
atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pamatojoties uz *V.S.* pieteikumu par Tieslietu ministrijas 2004.gada 2.decembra lēmuma Nr.1-10/543-S atcelšanu un pienākuma uzlikšanu Tieslietu ministrijai pieņemt lēmumu par Latvijas pilsonības piešķiršanu *V.S.*, sakarā ar *V.S.* apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2006.gada 23.marta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Naturalizācijas pārvalde ar 2004.gada 14.oktobra lēmumu Nr.5-5/3311 (turpmāk- Sākotnējais lēmums) *V.S.* (turpmāk arī - pieteicēja) atteica naturalizēties.

[2] Pieteicēja Sākotnējo lēmumu apstrīdēja un ar Tieslietu ministrijas (turpmāk arī - atbildētājs) 2004.gada 2.decembra lēmumu Nr.1-10/543-S (turpmāk - Lēmums) Sākotnējais lēmums atstāts negrozīts. Lēmumā norādīts tālāk minētais.

[2.1] Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesa ar 2004.gada 25.maija spriedumu pieteicēju atzina par vainīgu Krimināllikuma 157.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā un piesprieda naudas sodu divu minimālo mēnešalgu apmērā.

[2.2] Naturalizācijas pārvalde kļūdaini norādījusi, ka Pilsonības likuma 11.panta pirmās daļas 7.punkta pašreizējā redakcija ir spēkā kopš 1994.gada 22.jūlija. Lai noskaidrotu Pilsonības likuma 11.panta pirmās daļas 7.punkta jēgu, jāņem vērā apstākļi, kuri pastāvējuši normas radīšanas brīdī. Pašreizējā redakcijā šis punkts izteikts ar 1998.gada 22.jūnija grozījumiem, kas stājās spēkā 1998.gada 10.novembrī.

[2.3] Savukārt Krimināllikums pieņemts 1998.gada 17.jūnijā un stājās spēkā 1999.gada 1.aprīlī. Latvijas Krimināl kodeksa 7.pants noteica, ka par noziegumu atzīstams kodeksā paredzēts sabiedriski bīstams nodarījums, kas izdarīts tīši aiz neuzmanības un par kura izdarīšanu draud kriminālsods. Krimināllikuma 6.panta pirmā daļa noteic, ka par noziedzīgu nodarījumu atzīstams ar nodomu vai aiz neuzmanības izdarīts nodarījums, kurš paredzēts šajā likumā un par kura izdarīšanu draud kriminālsods. Pēc Krimināllikuma spēkā stāšanās Pilsonības likuma 11.panta pirmās daļas 7.punkts netika grozīts. Ņemot vērā, ka ar Pilsonības likumā lietoto jēdzienu "noziegums" 11.panta pirmās daļas 7.punkta pieņemšanas brīdī saprata katru sabiedriski bīstamu nodarījumu, par kuru paredzēta atbildība Latvijas Kriminālkodeksā, šis jēdziens atbilst Krimināllikumā lietotajam "noziedzīga nodarījuma" jēdzienam.

[3] 2005.gada 3.janvārī pieteicēja iesniegusi tiesā pieteikumu par Lēmuma atcelšanu un pienākuma uzlikšanu Tieslietu ministrijai pieņemt lēmumu par Latvijas pilsonības piešķiršanu viņai. Pieteikumā norādīts turpmāk minētais.

[3.1] Neskatoties uz to, ka pieteicējai piespriests kriminālsods, viņa nav izdarījusi noziegumu, kas būtu par pamatu naturalizācijas atteikumam saskaņā ar Pilsonības likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktu.

[3.2] Likumdevējs Krimināllikumā ir skaidri nodalījis noziegumus no kriminālpārkāpumiem. Pilsonības likuma 11.panta pirmās daļas 7.punkts nosaka, ka atteikumu naturalizācijai iestāde ir tiesīga dot tikai gadījumā, ja persona ir sodīta par nozieguma izdarīšanu, nevis par kriminālpārkāpuma izdarīšanu.

[3.3] Krimināllikuma 7.panta otrā daļa nosaka, ka kriminālpārkāpums ir nodarījums, par kuru Krimināllikumā ir paredzēta atbildība - brīvības atņemšana uz laiku ne ilgāku par diviem gadiem, vai vieglāks sods. Krimināllikuma 157.pantā paredzētais noziedzīgais nodarījums, saskaņā ar kuru pieteicēja tika sodīta, ir kriminālpārkāpums, jo saskaņā ar minētās normas sankciju brīvības atņemšana vispār nav paredzēta. Tādējādi Naturalizācijas pārvalde nepamatoti konstatējusi, ka pieteicēja izdarījusi noziegumu.

[3.4] Lēmumā norādītā atsauce uz Latvijas Kriminālkodeksa 7.pantu kā saistošo tiesību normu ir nepamatota un nelikumīga. Saskaņā ar likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās laiku un kārtību" 25.pantu Latvijas Kriminālkodekss atzīts par spēkā neesošu no brīža, kad stājies spēkā Krimināllikums, t.i., no 1999.gada 1.aprīļa. Valsts pārvaldes institūcijai taisot lēmumu, kas attiecas uz tiesiskajām attiecībām, kas radušās krietni pēc 1999.gada 1.aprīļa, nav tiesības atsaukties uz spēkā neesošu tiesību aktu. Saskaņā ar krimināltiesību principiem par likuma spēku laikā, labvēlīgai tiesību normai ir atpakaļejošs spēks (Krimināllikuma 5.pants). Krimināllikuma 7.pantam, kas nošķir

krimināpārkāpumus no noziegumiem, ir atpakaļejošs spēks. Lēmums nav likumīgs ne no vienas tulkošanas metodes viedokļa raugoties.

[4] Administratīvā rajona tiesa ar 2006.gada 23.marta spriedumu pieteikumu noraidīja. Tiesas spriedumā ietverti šādi argumenti.

[4.1] Atbildētāja pamatojusi nelabvēlīga administratīva akta izdošanu ar Pilsonības likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktu, jo pieteicēja ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2004.gada 25.maija spriedumu tika atzīta par vainīgu Krimināllikuma 157.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā. Saskaņā ar Pilsonības likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktu Latvijas pilsonībā netiek uzņemtas personas, kuras Latvijā vai kādā citā valstī ir bijušas kriminālsodītas par tāda nozieguma izdarīšanu, kurš ir noziegums arī Latvijā šā likuma spēkā stāšanās brīdī.

Lietā nepastāv strīds par to, ka pieteicēja 2004.gada 25.maijā ar tiesas spriedumu tika kriminālsodīta ar naudas sodu divu minimālo mēnešalgu apmērā saskaņā ar Krimināllikuma 157.pantu.

Lietā pastāv strīds par to, vai pieteicēja kriminālsodīta par tāda nozieguma izdarīšanu, kurš ir noziegums Latvijā Pilsonības likuma spēkā stāšanās brīdī.

[4.2] Pilsonības likums stājās spēkā 1994.gada 25.augustā. Sākotnējā redakcijā Pilsonības likuma 11.panta pirmās daļas 7.punkts noteica, ka Latvijas pilsonībā netiek uzņemtas personas, kuras Latvijā (..) ir bijušas notiesātas ar brīvības atņemšanu ilgāk nekā gadu par tāda tīša nozieguma izdarīšanu, kurš ir noziegums (..) Latvijā šā likuma spēkā stāšanās brīdī.

Ar 1998.gada 22.jūnija likuma „Grozījumi Pilsonības likumā" 6.pantu tika grozīts Pilsonības likuma 11.panta pirmās daļas 7.punkts noteica, ka Latvijas pilsonībā netiek uzņemtas personas, kuras Latvijā vai kādā citā valstī ir bijušas kriminālsodītas par tāda nozieguma izdarīšanu, kas ir noziegums arī Latvijā šī likuma spēkā stāšanās dienā.

Ar 1998.gada 22.jūnija likuma "Grozījumi Pilsonības likumā" 6.pantu tika grozīts Pilsonības likuma 11.panta pirmās daļas 7.punkts, kas noteica, ka Latvijas pilsonībā netiek uzņemtas personas, kuras Latvijā vai kādā citā valstī ir bijušas kriminālsodītas par tāda nozieguma izdarīšanu, kas ir noziegums arī Latvijā šā likuma spēkā stāšanās dienā. Kad spēkā stājās šī tiesību norma (1998.gada 10.novembrī) spēkā bija Latvijas Kriminālkodekss. Saskaņā ar Latvijas Kriminālkodeksa 7.pantu par noziegumu atzīstams Krimināllikumā paredzēts sabiedriski bīstams nodarījums (darbība vai bezdarbība), kurš izdarīts tīši vai aiz neuzmanības un par kura izdarīšanu draud kriminālsods.

Savukārt Krimināllikuma, kas stājās spēkā 1999.gada 1.aprīlī, 6.panta pirmajā daļā ir noteikts, ka par noziedzīgu nodarījumu atzīstams

ar nodomu vai aiz neuzmanības izdarīts nodarījums, kurš paredzēts šajā likumā un par kura izdarīšanu draud kriminālsods.

[4.3] Tiesa piekrīt pieteicējas norādei uz to, ka atbilstoši Krimināllikuma 7.pantam noziedzīgi nodarījumi tiek klasificēti kriminālpārkāpumos un noziegumos un saskaņā ar šī panta otro daļu kriminālpārkāpums ir nodarījums, par kuru šajā likumā paredzēta brīvības atņemšana uz laiku, ne ilgāku par diviem gadiem, vai vieglāks sods. Taču ņemot vērā to, ka Pilsonības likuma 11.panta pirmās daļas 7.punkts šī likuma pieņemšanas brīdī tika saskaņots ar Latvijas Krimināllikuma spēkā stāšanās Pilsonības likuma 11.panta pirmās daļas 7.punkts netika grozīts, tiesa uzskata, ka atbildētāja pamatoti ir secinājusi, ka ar Pilsonības likumā lietoto jēdzienu "noziegums" 11.panta pirmās daļas 7.punkta pieņemšanas brīdī saprata ikvienu sabiedriski bīstamu nodarījumu, par kuru paredzēta atbildība Latvijas Krimināllikumā, un šis jēdziens atbilst Krimināllikumā lietotajam "noziedzīga nodarījuma" jēdzienam.

[4.4] Tiesa nepiekrīt pieteicējas viedoklim, ka atbildētāja ir atsaukusies uz Krimināllikuma 7.pantu kā uz saistošu tiesību normu. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 17.panta pirmās daļas 2.punktam iestāde, interpretējot (tulkojot) tiesību normu, lieto vēsturisko interpretācijas metodi, tas ir, noskaidro tiesību normas jēgu, ņemot vērā apstākļus, uz kuriem pamatojoties tā radīta. Izdarot secinājumu par Pilsonības likumā lietoto jēdzienu "noziegums" 11.panta pirmās daļas 7.punkta pieņemšanas brīdī, atbildētāja ir piemērojusi vēsturisko interpretācijas metodi un ir pievērsusi uzmanību tam, ka Pilsonības likuma 11.panta pirmās daļas 7.punkts šī likuma pieņemšanas brīdī tika saskaņots ar Latvijas krimināllikuma 7.pantu.

[4.5] Līdz ar to tiesa atzīst, ka pieteicēja ir kriminālsodīta par tāda nozieguma izdarīšanu, kurš ir noziegums Latvijā Pilsonības likuma spēkā stāšanās brīdī, jo ar Pilsonības likumā lietoto jēdzienu "noziegums" saprotams ikviens sabiedriski bīstams nodarījums, par kuru paredzēta atbildība Latvijas Krimināllikumā, un šis jēdziens atbilst Krimināllikumā lietotajam "noziedzīga nodarījuma" jēdzienam.

[4.6] Ņemot vērā iepriekš secināto tiesa atzīst, ka Lēmums ir tiesisks un pamatots, bet pieteicējas prasība atcelt Lēmumu ir noraidāma. Tā kā pieteicējas prasība par Lēmuma atcelšanu nav pamatota, tad arī pieteicējas prasība uzlikt pienākumu Tieslietu ministrijai pieņemt lēmumu par Latvijas pilsonības piešķiršanu pieteicējai ir noraidāma.

[4.7] Vienlaicīgi tiesa norāda, ka saskaņā ar Krimināllikuma 63.panta trešās daļas 2.punktu par nesodītām atzīstamas personas, kas notiesātas ar (..) naudas sodu, ja viena gada laikā no soda izciešanas dienas tās neizdara jaunu noziedzīgu nodarījumu. Savukārt, atbilstoši Pilsonības likuma 12.panta sestajai daļai, personas, kuru iesniegumi pilsonības jautājumos noraidīti, var tos atkārtoti iesniegt gadu pēc

iepriekšējā lēmuma pieņemšanas. Līdz ar to, kā pamatoti norādīts Sākotnējā lēmumā, pieteicēja var atkārtoti iesniegt dokumentus pilsonības iegūšanai naturalizācijas kārtībā, pēc naudas soda nomaksāšanas Krimināllikuma 63.pantā noteiktajā kārtībā, gadu pēc lēmuma pieņemšanas par naturalizācijas atteikumu.

[5] Pieteicēja iesniegusi apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2006.gada 23.marta spriedumu. Tajā norādīts, ka pagājis jau vairāk kā gads, kopš beigusies pieteicējas krimināllieta, tāpēc tiek lūgts pārskatīt pārsūdzēto spriedumu un piešķirt pieteicējai Latvijas pilsonību.

[6] Tieslietu ministrija paskaidrojumā par apelācijas sūdzību uzskata par nepamatotu un noraidāmu un norāda tālāk minēto.

[6.1] Pilsonības likuma 11.panta pirmās daļas 7.punkta pašreizējās redakcijas spēkā stāšanās brīdī bija spēkā Latvijas Kriminālkodekss. Atbilstoši tā 7.pantam jēdziens "noziegums" Pilsonības likuma 11.panta pirmās daļas 7.punkta izpratnē aptver visas krimināls odāmās darbības, par kuru izdarīšanu draud kriminālsods. Ievērojot, ka Pilsonības likuma 11.panta pirmās daļas 7.punkts šī likuma pieņemšanas brīdī tika saskaņots ar Latvijas Krimināl kodeksa 7.pantu un ka Pilsonības likuma 11.panta pirmās daļas 7.punkts netika grozīts atbilstoši Krimināllikuma normām, secināms, ka ar Pilsonības likumā lietoto terminu "noziegums" 11.panta pirmās daļas 7.punkta pieņemšanas brīdī saprata ikvienu sabiedriski bīstamu nodarījumu, par kura izdarīšanu draud kriminālsods un šis termins atbilst Krimināllikumā lietotajam "noziedzīga nodarījuma" terminam. Pieteicēja ir kriminālsodīta par tāda nozieguma izdarīšanu, kas ir noziegums Pilsonības likuma spēkā stāšanās brīdī, ko tiesa arī atzina spriedumā.

[6.2] Saskaņā ar Pilsonības likuma 12.panta sesto daļu pieteicējai ir tiesības atkārtoti iesniegt naturalizācijas iesniegumu, no jauna veicot naturalizācijas procesu, ar nosacījumu, ka pagājis gads kopš lēmuma par naturalizācijas atteikumu. Pieteicējas sodāmībai jābūt dzēstai vai noņemtai Krimināllikuma 63.pantā noteiktajā kārtībā.

[7] Tiesas sēdē pieteicēja apelācijas sūdzību un pieteikumu uzturēja. Pieteicēja mutvārdos pieteica prasījumu par 100000 latu zaudējumu atlīdzināšanu un tiesas sēdē tiesa šo pieteikumu atteica izskatīt, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 302.pantu. Papildus pieteikumā norādītajam pieteicēja paskaidroja, ka 2004.gada beigās viņa krimināllietā piespriesto naudas sodu ir samaksājusi. Pēc Administratīvās rajona tiesas sprieduma pieņemšanas viņa saskaņā ar spriedumā norādīto atkārtoti lūdza piešķirt pilsonību. Viņai likts kārtot valodas pārbaudījumu un tāpēc viņa vēl tagad pilsonību nav ieguvusi.

Atbildētāja pārstāve pieteikumu un apelācijas sūdzību neatzina un uzturēja rakstveida paskaidrojumā par apelācijas sūdzību norādīto.

Motīvu daļa

[8] Pārbaudījusi lietas materiālus un tiesas sēdē noklausījusies pieteicējas un atbildētāja pārstāves paskaidrojumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējas apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[9] Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus. Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, līdz ar to Administratīvā apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma motivācijai un Administratīvā procesa likuma 251.panta piektajā daļā norādītos apsvērumus atkārtoti nenorāda.

[10] Šīs lietas ietvaros nav vērtējami pieteicējas iebildumi pret Naturalizācijas pārvaldes prasību kārtot latviešu valodas pārbaudi, izskatot pieteicējas atkārtoto iesniegumu par Latvijas pilsonības piešķiršanu. Strīda priekšmets izskatāmajā lietā ir tas, vai pieteicējai pamatoti atteikts piešķirt Latvijas pilsonību laikā, kad nebija dzēsta pieteicējas sodāmība.

[11] Līdz 1998.gada 10.novembrim spēkā esošā Pilsonības likuma redakcija noteica, ka pilsonību var atteikt piešķirt personām, kuras par nozieguma izdarīšanu notiesātas ar brīvības atņemšanu ilgāk nekā gadu. Likums par grozījumiem Pilsonības likumā, ar kuriem cita starpā tika grozīta arī 11.panta pirmās daļas 7.punkta redakcija, kā ierobežojumu pilsonības iegūšanai nosakot nozieguma izdarīšanu, tika pieņemts piecas dienas pēc Krimināllikuma pieņemšanas, t.i. 1998.gada 22.jūnijā.

Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka likumdevēja mērķis nav bijis ar šo grozījumu sašaurināt 11.panta pirmās daļas 7.punktā noteikto pilsonības iegūšanas ierobežojumu, bet gan tieši paplašināt to. Jāņem vērā, ka Krimināllikuma spēkā stāšanās tika noteikta ar atsevišķu likumu - Krimināllikums stājās spēkā tikai 1999.gada 1.aprīlī. 1998.gadā, kad tika izstrādāti un pieņemti Pilsonības likuma grozījumi, vēl aizvien bija spēkā Latvijas kriminālkodekss un tāpēc nav pamata uzskatīt, ka likumdevējs, grozot Latvijas pilsonības iegūšanas ierobežojumus, Pilsonības likumā būtu lietojis tāda likuma terminoloģiju, kurš vēl nebija

stājies spēkā. Tātad ar Pilsonības likuma 1998.gada 22.jūnija grozījumiem 11.panta pirmās daļas 7.punktā sākotnēji noteiktais ierobežojums tika paplašināts. Tā kā likumdevējs pēc Krimināllikuma spēkā stāšanās šo ierobežojumu nav grozījis, nav pamata uzskatīt, ka ar Krimināllikuma spēkā stāšanos, bez likumdevēja skaidri izteiktas gribas automātiski būtu izmanīti Latvijas pilsonības iegūšanas ierobežojumi. Pirmās instances tiesa pamatoti ir atzinusi, ka minētais ierobežojums attiecās uz pieteicēju.

[12] Nav pamatota pieteicējas atsaukšanās uz Krimināllikuma 5.panta otro daļu, kas noteic, ka likumam, kas atzīst nodarījumu par nesodāmu, mīkstina sodu vai ir citādi labvēlīgs personai, ja vien attiecīgajā likumā nav noteikts citādi, ir atpakaļejošs spēks. Šajā gadījumā pieteicēja bija sodīta par neslavas celšanu, kas bija krimināli sodāma darbība gan saskaņā ar Latvijas krimināl kodeksu, gan arī saskaņā ar Krimināllikumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307.un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

noraidīt *V.S.* pieteikumu par Tieslietu ministrijas 2004.gada 2.decembra lēmuma Nr.1-10/543-S atcelšanu un pienākuma uzlikšanu Tieslietu ministrijai pieņemt lēmumu par Latvijas pilsonības piešķiršanu *V.S.*.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja (paraksts) I.Amona

Tiesneses (paraksts) S.Kanenberga

(paraksts) U.Mihailova

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas tiesnese I.Amona
Rīgā, 2007.gada 11.jūnijā